

DRÖMDIALOG

MEDLEMSBLAD FÖR DRÖMGRUPPSFORUM

Nr 1 / 2002

Redaktionellt

Välkommen till vårens Drömdialog! Med detta nummer och Montes föreläsning The Vision avslutar vi den uppskattade Växjökonferens. Alla föreningsorgan är beroende av medlemmarnas intresse för det och villighet att bidra med sina nedskrivna tankar; vi börjar redan i detta nummer med en bokrecension av vår sekreterare Gunnar Sundström. Fler bidrag är varmt välkomna.

Innehåll...

Ordförandeord	s 1
The Vision, Monte, föreläsning	s 2
Bokrecension, Gunnar Sundström	s 7
Meddelanden, logitips, årsmötet	s 11

Ordförandeord

Från styrelsens bord

Ett nytt år, ja det är drygt en månad sedan vi var med om övergången med allt vad vi i ett traditionsenligt och ritualiserat nyårsfirande medför för att hantera det som överskridandet väcker inom oss. Livet går vidare med all den inre och yttre dramatik, som hör levandet till. Vanligtvis är det i våra drömmar som vi har en liturgi för att hantera denna livets dramatik. Inom styrelsen och i vårt utbildningsutskott har vi arbetat med förberedelser för den utbildning vi vill erbjuda i anslutning till årsmötet helgen 19-21 april. Som ni ser av den bifogade kursfoldern har vi flyttat från

Lidingö till S:t Lukas utbildnings lokaler på Krukmakargatan.

Nu väntar vi med spänning på era reaktioner. Självfallet hoppas vi att ni skall anta erbjudandet och uppfatta det som en möjlighet värd både kostnaden och besväret. Vi ser fram mot givande, spännande och värdefulla vårdagar i Stockholm!

I övrigt kan jag meddela att Kerstin Boström, som fungerat som kassör det senaste året avsagt sig ledamotskap den kommande mandatperioden.

Monica Hjorth är turligt nog, villig att åta sig kassörens uppgift.

Med vänliga hälsningar från styrelsen/
Lars-Åke

Red. Drömgrupp Umeå, c/o Else Bengtsson, V:a Esplanaden 7B, 1 tr, 903 25 Umeå.

E-post: else.bengtsson@telia.com

The Vision

Montague Ullman

If you are going to engage in the development of dream sharing groups, you are embarking on a most difficult and dangerous mission. You are out to help people distinguish between truth and sham. When it comes to a search for the truth, you are faced with a twofold task. It involves change, both in the individual self and in the society in which that self finds itself. The former is difficult because entrenched behavioural patterns change slowly and only when there is deep commitment and determination to discover the truth. The truth doesn't have boundaries so that changes in the self is also contingent on changes in society. Tampering with the status quo of a given society can be dangerous. We all know what happens to whistle blowers and those who seek radical reform.

You are here because you are interested in discovering truth through the sharing of dreams. In addressing this task, it is well to keep in mind that our dreams not only expose unresolved personal tensions, but also the unresolved tensions of society that influence our lives. To adequately assess the interplay of these two sources of resistance to change, one has to come to terms not only with the individuals capacity for selfdeception, but with those aspects of the social structure that demand a high degree of self-deception among the members of that society.

Before I go into the immediate tasks that confront you, I want to state more clearly what I mean by social untruth because of the powerful role that untruth plays in the resistance to personal change. Western industrial societies have developed in a one-sided bias. Although we are endowed with two naturally recurring states of consciousness, namely, waking consciousness and dreaming consciousness, the latter need not be taken too seri-

ously. It is true we would never have achieved

*A shortened version of a paper delivered on the tenth anniversary of the founding of the Drömgruppsforum, April 23, 2000, Växjö, Sweden.

mastery over matter without the former. Will we ever connect effectively with our own subjectivity without the wisdom to be found in our dreams?

The truly challenging question before us is, will we ever have that wisdom available to us in a way that would have sociological and political significance in the struggle to reduce the current level of destructive human behaviour? Will dream work ever be integrated into the institutions and social arrangements that shape our lives in a way that would shed more light on the role we play as individuals in perpetuating the current, still unchecked, level of destructiveness, a destructiveness we have become so inured to that it has-come to be accepted as a way of life?

These, of course, are formidable questions. They strike at the root of current industrial society. There have been many approaches to finding answers, both within nations and among nations, but as yet there is no discernible evidence that change will come from above, so to speak, in time to check the level of destructiveness that our own ingenuity can inflict upon the human species.

How much in a given society has sold out to sham and hypocrisy? How much residual honesty and love? The problem is there is more of the latter than the former, but it is the former that often rise to power. It is known in the States as Murphy's Law - people rise to the level of their incompetence.

So we are up against the struggle between power and corruption and love and commitment.

The problem in capitalism as practiced in the United States is that, to some extent, by the time we have become adults, we have all incorporated into the domain of our waking consciousness large areas of

false consciousness, some of which we consciously exploit in the interest of expediency and which are not recognized as false. False consciousness, particularly the latter variety, sets bodily feelings going that later surface in our dreams.

If there is any validity to the thesis I put forth about dreaming consciousness being a natural healing system deserving of as much respect as any other bodily system, then the fact that it is not regarded as such and is generally ignored, makes about as much sense as if doctors who, in their need to understand the functioning of every organ system, arbitrarily excluded the circulatory system. That is pretty much where we are with regard to dreaming. Its healing function has never been generally acknowledged, even by the one profession most likely to have embraced it. In psychoanalysis, its healing power comes through in an inverted fashion. The waking ego has the task of liberating pathological contents of the unconsciousness from its repressed existence. The unconscious has been pathologized. It is as if the creative energy that results in a work of art, the pathological component and the picture itself the compromised result. Trigant Burrow wrote extensively about this using different terminology. He spoke about the social unconscious which made us vulnerable to each other through sham and hypocrisy.

I have prefaced my comments by this excursion into the socio-political scene because it is best to be realistic about the difficulty of moving society in the direction of fostering a wider recognition of the healing function of dream work. We would have to start early in the life of the child to relate to their own dreams. If significant change is to occur, it is going to involve change from above as well as from below. It would involve the work you have already begun to make dream work available to the general community, but also to do what you can to involve governmental agencies and political leaders. There is not much leverage yet, but I have met with Eva Zetterberg and know not only of her dedi-

cated efforts to get support for dream work as a preventive measure in psychology; I also know there are other colleagues of hers in Parliament who have shown interest.

Listen to what Jules Henry has to say about how children become acclimated to the level of hypocrisy about them:

"It is clear that our civilization is a tissue of contradictions and lies; and that therefore the main problem for psychiatry is not to cure mental illness but to define sanity and account for its occurrence (p. 121).

"Children in our culture cannot avoid sham, for adults cannot escape depression, hostility and so on. Since sham consists in one persons withholding information, while implying that the other person should act as if he had it all; since sham consists also-in giving false information while expecting the other person to act as if the information were true; since sham consists in deriving advantage from withholding or giving false information - and since, on the whole, our culture is *sham-wise*, it might seem that the main problem for the mental health of children is to familiarize them with the edges of sham... Our main problem then is to tell them the world lies but that they should act as if it told the truth. But this too is impossible, for if one acted as if all sham were truth, he might not be shot, but he would certainly lose all his money and marry the wrong person though he would have lots of friends (pp. 123-124).

"What then is the main problem; or rather, what does mankind do? People do not like children who lack innocence, for they hold the mirror up to adults. If children could not be deceived they would threaten adults beyond toleration, they would never be orderly in elementary school and they clearly could not be taught the rot-gut dished out to them as truth" (p. 124).

"Sham arises from fear of retaliation and because inner restraints interfere with frankness. Sham can derive also from self-

deception, in the sense that we believe that by concealing the truth we are doing the other person good" (p. 123).

The child knows about sham by the time he is six. He has to "believe with all his heart and soul that sham IS truth; and the latency period, to the extent that it exists in our culture, is not so much a repression of sexuality as a repression of TRUTH. *Let us be clear about this:* it is not sexuality that is the major repression at six but awareness of the difference between truth and lies. It is not so much that the child has learnt to present a sexless facade to adults as that he has learnt that adults are shams and that he must follow suit, and act as if he did not see - and indeed he must not see. A fundamental error in Freudian psychology is that neurosis derives from the repression of sex when it really derives from the repression of truth" (p. 125).

"Let us start now with children who, standing between their own immature faculties and the subterfuges of parents and teachers, are at the centre of world sham. It may be that only a child can see that the emperor has no clothes; but we can be sure that if he said it in public he would be beaten. I do not by any means propose that children be taught to see the truth, for I do not see how adults could teach them. I am merely suggesting that in the interest of mental health it would be important to know how, spontaneously, so many children, knowing the world to be fake, learn how to deal with it without going mad, while others never learn - either that it is a fake or how to deal with it" (p. 126).

"In the light of these considerations sanity is nothing more than the capacity to deal with falseness, in a false world; and it can take three forms ... which is to believe sham to be the truth; to see through sham while using it; or to see through sham but fight it. These three uses constitute three stages in the future social evolution of man; we are now in the stage of believing sham to be the truth, while entering the stage of seeing through sham while using

it. The third stage is understanding sham and knowing how to fight it. The fourth stage is a world without sham" (pp. 126-127).

All of the above is simply background information, dismal as it may be, to the magnitude of the problem we face. Let us now work with what is closer and more immediately in hand, our life in the community. That is where our efforts will be focused. From our point of view it can be seen in its heterogeneity, as a number of different target groups who could profit by getting closer to their dream life. There are those in different professional disciplines - medicine, law, education, the ministry, the arts, etc. There are different classes - the working class, the middle class and the upper class; there are different age groups - the very young, the young, the middle-aged and the old. There are those in trouble - drug addicts, alcoholics, incest survivors, prisoners. There are ordinary mortals, mostly women who do the hardest and most valuable work in our society, the raising of children.

All can use a little help from their dreams. The question is, how can we interest them in getting that help and making it available to them?

The point about breaking these down into target populations is that they are each subject to different pressures and tensions that find their way into their dreams. The existence of these differences and the needs that arise in connection with them provide us with the opportunity to learn more about these differences and how they are reflected in dreams. To give just one example, an Indian psychologist, Anjali Hazarika, has written about her work with managers in the petroleum industry in India (*Daring to Dream*, Sage, 1997), in which the specific focus is on the problems that arise in the human population involved when large corporations face globalization and undergo the transformations needed to remain competitive. The dream work moved directly into the exposure of the high level of personal creativity that went

into the crafting of images that exposed the tensions behind the demands of their work and their family life, clarity around purpose, relations to peers and higher-ups, etc.

In a foreword to her book I wrote: "Globalization of the economy is bringing to the fore issues of transformation and change. Expansion of the bureaucratic structure and entrenched ways of doing things, effective in the past, are not apt to provide the level of flexibility, intelligent 'risk-taking' and the release of the degree of creative energy needed to meet the challenge. Corporate structures, as currently organized, fall far short of providing a milieu favourable to liberating such energies at every level of the organization."

Her experience, now ensconced in various segments of the petroleum industry in India over the past decade, speaks to the way these special features of the dream have a place in the fostering of both organizational and personal change. Dreamwork is unique among personnel development techniques in the depth to which it probes the subjective cost of fitting into corporate structures as they now exist. Dr. Hazarika has focused on managers, working with them both in groups and individually, although organizational change is the ultimate goal. Such change begins with changes in the managers themselves through the dreamwork. They are the ones who can see to it that whatever change is necessary percolates throughout the entire system. In the author's own words, dreamwork can 'fast-forward' both organizational and personal change.

The dream group is, or should be, a model, admittedly ideal, for how human beings should interact with each other. Its structure, if intelligently adhered to, provides an optimal atmosphere for mutually helpful interactions. In the complex society we have built for ourselves, we face enough problems without furthering the difficulty by what we do to each other in our attempts to solve them. There should be time out in each of our various endeavors to take a hard look at the emotional

cost to ourselves and to others. We can either look upon the current level of disorder in industrial society and helplessly accept it as inevitable, or we can try to do better than we have in the past. Dream-sharing groups are not the answer. They are only one way of calling attention to the emotionally crippling fallout from the culture we have been heir to and participate in. Each of us have only four personal paths to choose from. We can become creators, carriers, victims or rebels. The creators are those who pursue the power necessary to pursue and further develop the course we are on. The carriers are those who are sufficiently satisfied by the returns they receive to passively go along with the way things are. The victims are those who are trapped at the bottom of the heap, unable to enjoy the benefits and helpless to do anything about it.

All that I have said so far is to suggest that there is much room for change, and if we are to work more effectively for a better world, our gift of dreaming consciousness should find a proper place. Dream sharing is not a panacea, but for those who engage in it, it can lead to two and possibly three kinds of changes. It can lead to a life of greater honesty and less sham. It can provide insights into how socio-cultural blind spots and biases seep into our unconscious domain and influence our behaviour. Thirdly, if dream-sharing is pursued over a long enough time, it can foster the spiritual dimension of our lives by leaving us with a felt sense of what is meant by the brotherhood of man.

At this point I would like to offer a number of suggestions for you to consider, both with regard to your internal organisation and your community programs. They are based on what limited experience I personally have had, and may or may not be feasible here in Sweden.

I will focus first on your educational goals. You have something important to offer. For people who have never done dream work before, you will introduce them to the internal creative resources that

shape the dream. For some, it may be their first awareness of their own creativity. Secondly, you are going to introduce them to an internal psychological immune system that will further their own emotional growth and that is just as available to them as any other bodily system.

Next is the question of getting the information out, both to the general public and to members of the different professions. At some point, you ought to have your own website where your talks, seminars, workshops, etc. could be announced and where the Drömdialog would be generally available.

There should be special efforts to reach certain target populations. There is no reason why the dreams children dream should not be available to them. There are specialized techniques for working with children's dreams, and these can be used very early in the educational process. Sweden is the only country I know of that introduced a chapter on dreams in a school textbook. This appeared some time ago. Perhaps more could be done along these lines, as well as the training of teachers in how to respond to the dreams of children.

At the other end of the age group there are the pensioners ranging in age from sixty on up who can enjoy the prospect of a new world to explore. Again, this may be their first introduction to their own creativity and the sense of growth that results from dream work.

There are special target populations where dream work could be a very valuable addition to whatever other therapeutic techniques are necessary. I have in mind cancer patients, incest-survivors, alcoholics, drug addicts, prisoners, patients, etc. You will need to enlist the aid of professionals to open up these areas to dream work. It is important to educate the members of various disciplines in the value of dream work. Most of them are just as much in need of knowledge about dreams as the general public. Other professionals working with you can facilitate access to the public. Several years ago I and four other

leaders organized a panel discussion based on the work each of us were doing with dreams and dream workshops at the annual meeting of five psychiatric and psychological societies in one year.

What organizational changes might help you work toward these goals?

You are going to need money to work on a larger scale than you have been. The burden of the office work and practical matters has to be lifted from those few who have been doing the work, thus making them more available for organizing and participating in the various projects. This, of course, will involve the onerous task of fund-raising, grant applications, seeking endowments, etc.

Secondly, there should be a subsection or committee, the function of which would be to develop the community programs. All members should contribute to this, but there should be a commitment to ensure movement in this direction.

Is it time now to form, what many organisations have, an advisory committee, one that can offer help and advice on how to reach gate-keepers in the community, who may be helpful in raising money and who would be committed to the goals of the organisation. Such a committee could come both from within the ranks of the Drömgruppsforum and from community leaders and recognized leaders in the various professions. In addition to the various mental health disciplines, they could be drawn from the arts, the clergy and the various social disciplines, law and politics.

I'll end by mentioning that one specific way to offer a community service and at the same time become better known in the community might be to think of organizing a modern Delphic oracle. What I have in mind is something similar to a crisis intervention team, except that it would not just be for crises. It would consist of a team comprised of two to three or four experienced leaders who would be available for a one-time response, to go to the home of anyone calling in for a dream that was particularly disturbing, frightening or, for

whatever reason, seemed very significant to the individual. The team would do what it could to help with the dream and advise whatever follow-up they deemed necessary. This would be a free public service to start with, but if it showed promise, then it should have governmental support. It is up to you to consider whether you think it feasible and if you do, when it would be appropriate to start.

I'll end with a question. Should you change your name from the Drömgruppsforum to the Internationell Drömgruppsforum?

References

Hazarika, Anjali (1997). "Daring to Dream." New Delhi, Response Books (A division of Sage Publications).
Henry, Jules (1973). 'On Sham, Vulnerability and Other Forms of Self-Destruction.' New York, Random House.

BOKRECENSION

För något år sedan läste jag en mycket intressant bok med en något märklig titel:

'Social Dreaming @ Work', (Karnac 1998). Jag blev inspirerad av tankarna i boken, mycket ligger nära de perspektiv Ullman brukar lägga på drömmande och drömmens olika funktioner, så därför tänkte jag att det kanske skulle intressera flera i Drömgruppsforum.

Det är en antologi, redaktör: W. Gordon Lawrence, en psykoanalytiskt orienterad organisationskonsult, tidigare medarbetare vid Tavistock, där han var ledare för Institutets 'Group Relation Program', numera bl a director vid IMAGO East-West Institute (!!) for Intercultural Psychodynamic Research. Övriga författare är verksamma vid Tavistock, William Alanson White Inst., Int. Society for the Psychoanalytic Study of Organisation, etc., psykoanalytiker,

psykoterapeuter, jungianska analytiker, m fl.

Socialt drömmande? Att drömma om det sociala?

Är det möjligt, att precis som vi försöker förstå våra egna och våra patienters drömmar och den betydelse de kan ha, vad de säger oss om oss själva och våra individuella livsprojekt, är det möjligt att utifrån drömmar också kunna få förståelse för andra människor, grupper, organisationer där vi är verksamma?

Lawrence anser det.

David Armstrong, Senior Consultant vid Tavistock och Lawrences medarbetare i Social Dreaming skriver i bokens förord om begreppet 'Mental Space' - ungefär psykiskt område/rymd/utrymme. Mental Space (Young -94) kan förstås som en rymd, behållare för känslomässiga upplevelser (container for emotional experience).

Drömmen är en registrering, ett tecken på känslomässig upplevelse inom denna sfär, en föregångare till tanke, om man så vill. Gränserna för detta mentala utrymme är dock intressant nog inte fixerade en gång för alla, enligt Armstrong, och det finns alltså inget självklart definierat område där den känslomässiga upplevelsen kan äga rum - den är inte alltid, kanske inte ens någonsin helt i den enskildes besittning.

Tex den dröm som förekommer i den psykoanalytiska relationen 'tillhör' inte enbart drömmaren, den har möjlighet att ge röst och betydelse åt båda parter upplevelser inom detta speciella område, det analytiska mötets rymd, skriver Armstrong.

En följd av detta synsätt kan då vara att psykoanalysen inte genererar någon allmän teori om drömmande, utan kan ge oss mer specifik kunskap om drömmen i ett specifikt sammanhang, nämligen den psykoanalytiska relationen, till stor del uppfylld av överföring och motöverföring.

Andra sammanhang, områden, inom vilka drömmande sker och kan upplevas och förstås, kan tex vara olika grupper, rasen, samhället, mänskligheten.

Inom dessa områden kan då drömmar och drömmande ge betydelse, fånga och formulera 'echoes-of-the-thoughts-that-are-there', in the space between the 'many-in-mind' (Armstrong).

Sedan början av -80-talet har Lawrence och medarbetare varit sysselsatta med att arbeta fram en modell, en form för att göra det möjligt att via vårt drömmande och utifrån våra upplevelser och tankar kring det kunna erhålla större förståelse för de olika sociala sammanhang som vi deltar i.

Lawrence menar sig inte ha uppfunnit socialt drömmande, utan upptäckt det, eller snarare återupptäckt det. Han knyter inledningsvis an till gamla folkliga föreställningar (tex nordamerikanska indian-kulturer, Senoifolket, Australiens urbefolkning, etc) om vårt drömmande och drömmens potentialer att säga oss något viktigt, inte bara om oss själva, utan också om den familj, det samhälle vi lever i och även om den framtid som väntar oss.

Lawrence skriver i sin återblick på olika teorier om drömmande, att vårt nuvarande tänkande tar sin utgångspunkt hos Freud. Freud utvecklade begrepp som 'sömnens väktare', 'drömmen som önskeuppfyllelse', 'manifest och latent innehåll', 'drömcensor', 'drömarbete', mm. Jung och många andra har följt efter Freud, nya infallsvinklar har skapats, en del gamla har börjat i frågasättas, tex så betonas inte längre drömmens önskeuppfyllande funktion lika starkt som Freud gjorde.

Lawrence vill också föra fram tanken att den allmänna popularitet som arbete med drömmar i terapi åtnjutit på senare år och kanske 'terapi vågen' överhuvud taget, bör ses i ett kulturellt samtidsperspektiv, dvs ett västerland som under senare århundraden understött bilden av den unika individen så mycket att detta tillsammans med andra faktorer i vårt moderna samhälle kommit att innebära en överbetoning på narcissistisk självupptagenhet, individuell självtillräcklighet och (schizoitt) avgränsande från yttervärlden.

Lawrence kan dock även se motsatta tendenser i slutet av 'Jagets århundrade' - vi har börjat återupptäcka att vi är en del av vår omgivning, vi ingår i ett ekosystem på vår jord som vi är beroende av för vår överlevnad.

Drömmar kan alltså beroende på sammanhanget där de dröms och upplevs betona skilda aspekter av våra liv - de individhävdande och avgränsande, eller de aspekter som betonar tillhörighet och beroende, individöverskridande aspekter. Lawrence refererar här till Ullman (1981), som menar att det vakna livet i mänsklighetens historia är fyllt av fragmentering och uppdelning av människor, nationellt, religiöst, politiskt. I våra drömmar kan vi däremot vara i kontakt med den grundläggande sanningen att vi är medlemmar av en enda art, människan.

Ett annat Ullman-citat som Lawrence använder: "...Drömmen är en kreativ och estetisk upplevelse som i form av visuella metaforer skildrar den samhörighet och avskildhet som vi för stunden har med världen omkring oss". (Ullman 1975).

Lawrence menar att hans tankar kring socialt drömmande ännu inte är färdiga, fixerade, och ger som exempel på en pågående utveckling hur han numera (i detta sammanhang i alla fall) känner sig mer hemmastadd med Jungs fenomenologiskt färgade synsätt - att en dröm bäst förstås i den skepnad som den framträder med hänsyn taget till dess symboler, metaforer och gömda betydelser - än med Freuds 'två-dimensionella tänkande' i latent och manifest innehåll, vilket enligt Lawrence och flera med honom kan innebära ett väl kraftigt betonande av drömmarens behov att undanhålla sanningar om sig själv, för sig själv.

Hur går man då tillväga?

Den plats, det område där arbete med socialt drömmande äger rum kallas Matris (eng Matrix), härlett från latinets 'Uterus' - en plats där något kan växa.

En Matris består av människor som samlats med syftet att undersöka sina drömmars sociala innebörd. Man samlas inte för att iakttä individfenomen eller gruppprocesser, utan för att låta drömmen vara medium. Även Lawrence menar att olika sammanhang föder olika typer av drömmar - i psykoanalysen arbetar en individ med en dröm som vanligen till största delen betraktas som dennes egen skapelse, och med de personliga innebörder den kan ha för honom/henne. I en Matris behöver en dröm inte ses som 'ägd' av någon specifik individ - snarare gör sig deltagarna tillgängliga för drömmar. Snarare än att 'tolka' någon och dennes dröm gör man sig delaktig i en process av gemensamt sökande efter mening och innebörd för den sociala situation i vilken drömmen dröms och upplevs.

Gruppen träffas dels i 'Matrisen' för att associera fritt till egna och andras drömmar, och dels i sittningar efteråt för att utveckla en Dialog kring de gemensamma upplevelserna. Man har även förlöpande träffar med Konsulter, vilka för övrigt också deltar i Matrisen.

Det ges i boken exempel på hur Social Dreaming kan användas i konsultverksamhet och aktionsforskning kring organisationer. Tex vid William Alanson White Institute har man under senare år använt sig av metoden för att klargöra relationer mellan medarbetare som studerar organisationsutveckling och även för att belysa överförings- och motöverföringsaspekter på relationen fakultet - studenter.

Detta slag av organisations-konsultverksamhet där man använder sig av Social Dreaming vill Lawrence beskriva som avslöjande till sin karaktär, snarare än att man uppfyller önskemål om 'frälsning' - att svara på en organisations räddningsfantasier.

Han använder sig av Bollas begrepp om 'det icke tänkt kända' (the unthought known, Bollas 1987) - det som på olika nivåer i en organisation kan vara bekant, fast bara i emotionellt eller fysiskt eller

imaginärt avseende - något som levtt ett 'oformulerat skuggliv'.

Lawrence ger i ett av bokens kapitel exempel på hur han arbetat med en grupp företagsledare inom fransk postorder-industri där man hade brottats med ekonomiska, konkurrensmässiga etc, problem.

Under en vecka träffades man i en Drömmatris och med hjälp av drömarbete tillsammans med andra traditionella organisationsutvecklingsmetoder kunde man formulera gemensamma teman och via drömmarna tydligare se problem (unthought known) som tidigare ej kunnat talas om öppet, eller ej ens uppfattas i den egna organisationen.

Konsulter som 'gör sig tillgängliga för tankar' kan alltså vara behjälpliga att identifiera och formulera teman som deltagarna i en Matris ej upptäckt, och utifrån den stämning av delade upplevelser som då kan uppstå mellan dem är det möjligt att formulera hypoteser om gruppen, organisationen, samhället.

Det finns alltså starka tecken på att det som hos människor endast på en omedveten nivå är bekant om deras institution, eller om samhället de lever i, kan framträda i deras drömmar. Kunskapen är frånvarande i det dagliga livet, men går att få fram i och genom drömmar.

Beroende på teoretisk orientering kan detta formuleras på olika sätt - tex i ett av de kortare kapitlen i boken skrivet av två Jungianska analytiker talas det om Matrisens möjlighet att (genom sitt fokus på gruppen snarare än på individen) låta ett kollektivt omedvetet komma till uttryck.

Ett annat kapitel författat av M. Maltz och M. Walker, verksamma vid William Alanson White Institute, beskriver ett utvecklingsarbete som bedrivits under -90-talet vid ett av de största företagen i USA:s Cd industri. Det är en spännande men snårig redogörelse för bla hur konsulter ofta löper risken att dras in i de organisationskonflikter de kommit för att

lösa, och där vad jag förstår, Social Dreaming bla kunde användas för att förstå dessa processer. Det kom att aktualiseras frågor om pålitlighet, och trygga gränser för konsultverksamheten inom en organisation som uppenbarligen från början hade svårigheter med frågor kring konfidentialitet och 'läckor'. Eftersom Social Dreaming per definition är något som överskrider gränser mellan individer, uppstod en slags parallellprocess i verksamheten där man även i Matrisen fick brottas med ramproblem av detta slag. Konsultverksamheten i det aktuella fallet fick avslutas mot bakgrund av anklagelser från delar av organisationen rörande bristande konfidentialitet.

Matrisen hade också av icke-deltagare upplevts som förgiftande och förföljande, troligen på grund av dess karaktär av okändhet.

Bland övriga slutsatser och hypoteser som man i detta fall skapade, var t ex att Matrisen föreföll härbärgera organisationens avvisade aspekter, t ex begreppet kvinnlig auktoritet i en manligt styrd skivindustri.

Man kunde också ställa hypotesen att drömmar som berättas i en Matris men ej blir associerade till, kan tänkas innehålla delar av systemet som man försvarar sig mot.

Så långt detta referat - en kort beskrivning av ett spännande sätt att se på gruppens, organisationens 'osynliga inre'.

Metoden finns för övrigt också beskriven i Boalt-Boetius (1996). Här följer även en kort redogörelse för /delar av/ denna artikel.

Lawrence beskriver här bl.a de 'fördjupningseffekter' som kan iakttas hos drömmandet i en Matris. Under ett workshop av varierande längd, veckoslut eller en hel vecka, kan man iakttä ett successivt fördjupande av drömmandet med avseende på drömmarnas innehåll: Deltagarna drömmer mer och mer om matrisen, varandra och konsulterna och - varandras drömmar. Man kan också se hur drömmen

kommunicerar budskap och betydelser på flera nivåer samtidigt: Man kan hämta personliga betydelser ur sin egen eller någon annans dröm, och samtidigt kan drömmen säga alla något viktigt om Matrisen och dess deltagare.

Lawrence ställer i denna artikel även hypotesen att de drömmar som dröms i Matrisen ligger inbäddade i den första. (Jfr den betydelse och prediktionsförmåga som kan ligga i den första drömmen i en psykoterapi.)

Lawrence utvecklar också ett resonemang om matrisens möjligheter att underlätta vad han ser som den tragiska insikten i att vara människa i det 20e århundradet, eller kanske över huvud taget. Han redogör här för Symingtons tankar om en tredje position, 'den tragiska', bakom Kleins schizo-paranoida och depressiva positioner, en position mot vilken pendlandet mellan dessa båda andra positioner utgör ett försvar. (Symington -86). Matrisen skulle alltså kunna erbjuda ett stödande klimat 'för att ta emot drömmar som kan vara outhärdliga att minnas individuellt'. (Boalt Boetius, s.212).

Lawrence berör slutligen Matrisens andligt transcendent potentialer. Socialt drömmande verkar göra det möjligt att beskriva sitt arbete, sitt liv, på ett djupare och mindre defensivt sätt.

Jag har själv deltagit i en Matris för några år sedan - rubriken var då, vill jag minnas, 'Memoirs of the Future...' någonting - ungefär vad våra drömmar kan säga oss om framtiden för ett samhälle som präglas av upplösning och sönderfall. Jag minns det som rörigt och ganska förvirrande för mig, och jag lämnade Matrisen rätt besviken över att inte ha fått ut vad jag tyckte att de lovat. Jag kan i o f sig tänka att det berodde på att deltagarna var okända för varandra, kom från olika bakgrund, etc. Vet faktiskt inte.

Kanske Lawrence & Co kanske spände bågen väl kraftigt den gången, eller så förstod jag dem inte. Läsningen av denna antologi har dock gjort mig inspirerad igen,

och mitt samlade intryck blir att Social Dreaming verkar vara ett kraftfullt hjälpmedel för att spåra, undersöka och förstå hittills osedda (Unthought known) inre sidor i grupper och organisationer.

Gunnar Sundström

Referenser:

- Bollas, C. (1986). *The Shadow of the Object*. Free Association Books.
- Lawrence, W. G. (1996) Socialt drömande och vardagsliv. I: Boalt-Boethius, S., Jern, S. (red) *Den Svårfångade Organisationen*. Natur o Kultur.
- Symington, N. (1986) *The Analytic Experience* Free Association Books.
- Ullman, M. (1975). The transformation process in dreams. *The American Academy of Psychoanalysis*, 19 (2): 8-10
- Ullman, M. (1981). Psi communication through dreamsharing. *Parapsychological Review*, 12 (2)
- Young, B. (1994). *Mental Space*. Process Press.

Ovanstående böcker/artiklar kan köpas/beställas i IMAGO Bokhandel.

Välkomna till Drömgruppsforum !

Nya medlemmar sedan senaste Drömdialog utkom i november 2000

Inga nya medlemmar har rapporterats.

Meddelanden

Tips om logi:

Inför årsmötet i april, se särskild kallelse med detta utskick

Af Chapman, Skeppsholmen, 08-463 22 66
Långholmen, Långholmsmuren 20
Hotell 08-668 05 00
Vandrarhem 08-720 85 75
Zinkensdamm, Zinkens v 20
Hotell 08-616 81 00
Vandrarhem 08-616 81 00
Columbus, Tjärhovsg 11
Hotell 08-503 11 200
Vandrarhem 08-644 17 17

Hostel Hornstull/Familjepensionat
Långholmsg 26 08-658 51 70
Hostel Mitt i City
Västmannag 13 08-217 630
Hotell Anno 1647
Mariagränd 3 08-442 16 80
Scandic Hotel Slussen
Guldgränd 8 08-517 35 300

Nästa nummer

Glöm inte skicka in din e-mailadress till kassören Kerstin Boström,
ke.bostrom@telia.com

Referat från årsmötet i april

